

Zajmovi i kamate između povezanih osoba

Neven Baica, mag. oec.

U ovom članku pojašnjavamo mogućnosti ugovaranja kamata na pozajmice između povezanih osoba rezidenata i nerezidenata, obveze koje proizlaze iz propisa o porezu na dobit, te obveze izvještavanja vezanih uz primljene i dane pozajmice s nerezidentima.

1. Uvod

Transakcije koje se odvijaju između povezanih osoba predmetom su pojačane pažnje zakonodavca. To se može vidjeti i u računovodstvenim propisima prema kojima o stupnju povezanosti ovisi način evidentiranja, odnosno obveza konsolidiranja financijskih izvještaja, ali i u poreznim propisima koji se bave utvrđivanjem zajedničke dobiti.

U ovom članku pojasnit ćemo obveze vezanih uz pozajmice i zatezne i ugovorne kamate između povezanih osoba definiranih poreznim propisima, a koje su regulirane odredbama:

- Zakona o porezu na dobit (Nar. nov., 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16 i 115/2016; u daljnjem tekstu: Zakon) i
- Pravilnika o porezu na dobit (Nar. nov., 95/05, 133/07, 156/08, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 146/12, 160/13, 12/14, 157/14, 137/15, 1/17 i 2/18; u daljnjem tekstu: Pravilnik).

Navedenim propisima utvrđena su pravila s ciljem da se utvrdi da li se obvezno-pravnim odnosom između povezanih osoba narušavaju tržišni odnosno da li su cijene različite od onih koje bi bile da se radi o odnosu nepovezanih osoba. U tu svrhu odredbama navedenih propisa, uređeno je i pitanje visine kamata koju povezane osobe trebaju zaračunavati, kako ne bi došlo do obveze utvrđivanja razlika u ostvarenim prihodima, odnosno rashodima od kamata za koje su dužni uvećati osnovicu poreza na dobit.

Stopa kamatne stope između povezanih osoba donosi Ministar financija odlukom koja se objavljuje za svaku kalendarsku godinu.

Pregled propisanih ugovornih kamatnih stopa između povezanih osoba

Stopa	Za godinu	Odluka iz Narodnih novina
5,14%	2016.	137 / 2015
4,97%	2017.	123 / 2016
4,55%	2018.	132 / 2017

U ovom članku, osim načina utvrđivanja razlika između ugovorene kamate i gore navedene propisane kamate, pojašnjavamo i druge

detalje vezane uz obračun zateznih i ugovornih kamata između povezanih osoba, te porezni tretman istih.

1.1. Osnovno o obvezama povezanih osoba

Temeljna odredba koja utvrđuje obvezu utvrđivanja razlike odnosa povezanih osoba u odnosu na iste odnose koji bi ostvarile nepovezane osobe, dana je člankom 13. Zakona, čiji stavak 1. citiramo:

“Ako se između povezanih osoba u njihovim poslovnim odnosima ugovore takve cijene ili drugi uvjeti koji se razlikuju od cijena ili drugih uvjeta koji bi se ugovorili između nepovezanih osoba, tada se sva dobit u svoti u kojoj bi bila ostvarena, kad bi se radilo o odnosima između nepovezanih osoba, uključuje u poreznu osnovicu povezanih osoba.”

Iz navedene odredbe razvidan je zahtjev poreznih vlasti da povezane osobe međusobne odnose ugovore s cijenama i drugim uvjetima koji odgovaraju onima koje bi se ugovorili na tržištu, odnosno kakvi bi bili kada su sudionici osobe koje nisu međusobno povezane. Ukoliko povezane osobe ne uvažavaju takve zahtjeve, obvezne su utvrditi eventualne razlike, i za te razlike povećati osnovicu poreza na dobit.

Odredba članka 13. st. 1. Zakona, osnova je za primjenu propisane ugovorne kamatne stope za povezane osobe, te utvrđivanje spomenutih razlika. Na koji se način utvrđuju te razlike pojasnili smo u poglavlju 3. ovog članka.

1.2. Na koje povezane osobe se primjenjuje propisana kamatna stopa?

Definiciju povezanih osoba možemo naći u više zakonskih odredbi. Tako su povezane osobe definirane u računovodstvenim propisima i u poreznim propisima. Treba naglasiti da se ove definicije značajno razlikuju, te se treba znati u kojim slučajevima se primjenjuje definicija iz računovodstvenih, a u kojim definicija iz poreznih propisa.

www.racunovodstvo-porezi.hr

ističemo...

Za potrebe obračunavanja kamata između povezanih osoba relevantne su odredbe iz poreznih propisa.

Osnovna definicija povezanih osoba dana je u članku 49. Općeg poreznog zakona (Nar. nov., br., 115/16), te je citiramo u nastavku:

“(1) Povezane osobe, u smislu ovoga Zakona, su osobe kod kojih je ispunjen najmanje jedan od sljedećih uvjeta:

- 1) dvije ili više fizičkih ili pravnih osoba koje za izvršavanje obveza iz porezno-dužničkog odnosa predstavljaju jedan rizik jer jedna od njih ima, izravno ili neizravno, kontrolu nad drugom ili drugima
- 2) dvije ili više fizičkih ili pravnih osoba koje za izvršavanje obveza iz porezno-dužničkog odnosa predstavljaju jedan rizik jer jedna od njih ima, izravno ili neizravno, značajan utjecaj na drugu ili druge
- 3) dvije ili više fizičkih ili pravnih osoba između kojih ne postoji odnos kontrole iz točke 1. ovoga stavka ili značajan utjecaj iz točke 2. ovoga stavka, ali koje predstavljaju jedan rizik za izvršavanje obveza iz porezno-dužničkog odnosa jer su međusobno povezane tako da postoji velika vjerojatnost da zbog pogoršanja ili poboljšanja gospodarskog i financijskog stanja jedne osobe može doći do pogoršanja ili poboljšanja gospodarskog i financijskog stanja jedne ili više drugih osoba, jer se između njih provodi ili postoji mogućnost prijenosa gubitaka, dobiti ili sposobnosti za plaćanje.

(2) Smatra se da postoji odnos povezanih osoba iz ovoga članka i između poreznog dužnika i: njegovog bračnog druga, njegovog krvnog srodnika u ravnoj liniji, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, po tazbini do istog stupnja bez obzira je li brak prestao ili nije, posvojitelja, posvojenika, skrbnika, osobe pod skrbništvom, staratelja, osobe pod starateljstvom te osobe koja s njime živi u zajedničkom kućanstvu.”

Međutim za primjenu propisane ugovorne kamatne stope između povezanih osoba relevantne su odredbe čl. 13. i 14. Zakona. Temeljem navedenih odredbi proizlazi da se **kamatna stopa između povezanih osoba primjenjuje se kod sljedećih odnosa:**

➔ **između povezanih osoba rezidenta i nerezidenta (stavak 2.)**

Povezanim osobama iz stavka 1. ovoga članka smatraju se osobe kod kojih jedna osoba sudjeluje izravno ili neizravno u upravi, nadzoru ili kapitalu druge osobe, ili iste osobe sudjeluju izravno ili neizravno u upravi, nadzoru ili kapitalu društva (čl. 13. st. 2. Zakona).

➔ **između povezanih osoba rezidenata pod uvjetima iz članka 14. stavka 5. (stavak 5.)**

Odredbe ovoga članka odnose se i na povezane osobe iz stavka 2. ovoga članka koje su rezidenti ako jedna od povezanih osoba:

- 1) ima povlaštenu poreznu status, odnosno plaća porez na dobit po stopama koje su niže od propisane stope ili je oslobođena od plaćanja poreza na dobit, ili
- 2) ima u poreznom razdoblju pravo na prijenos poreznog gubitka iz prethodnih poreznih razdoblja (čl. 14. st. 5. Zakona).

Uputom o sastavljanju i podnošenju porezne prijave obveznika poreza na dobit i obračunavanju poreza na dobit po godišnjem obračunu za 2015. godinu, br. klase:410-01/16-01/81, Ur.broj: 513-07-21-01/16-1, Zagreb, 14.01.2016, ponavljaju ali i dodatno pojašnjavaju na koje se povezane osobe gore navedena odredba odnosi.

Tako se prema Uputi odredbe članka 14. i članka 37. Pravilnika odnose i na povezane osobe ako postoji mogućnost prelijevanja dobiti. Prema Uputi to se događa kada jedna od povezanih osoba ima povlaštenu poreznu status, odnosno u slučajevima kada jedna od povezanih osoba

- plaća porez na dobit po stopama koje su niže od propisane stope ili
- ima oslobođenje od plaćanja poreza na dobit, ili
- ima u poreznom razdoblju pravo na prijenos poreznog gubitka iz prethodnih poreznih razdoblja ili
- ako je izvršila reinvestiranje dobiti.

ističemo...

Dakle, odredbe članka 14. Zakona i članka 37. Pravilnika ne primjenjuju se na pravne osobe rezidente kada ne dolazi do prelijevanja dobiti odnosno kada jedna od povezanih osoba koje su rezidenti nema povlaštenu poreznu status.

Prije navedene povezane osobe dužne su utvrditi prihode i rashode od kamata temeljem propisane kamatne stope za povezane osobe, te za tako utvrđene razlike povećati osnovicu poreza na dobit. Odredbe propisa na temelju kojih se utvrđuje navedena razlika, te odredbe kojima se utvrđuje visina kamate između povezanih osoba dali smo u 3. poglavlju ovog članka.

2. Visina ugovorne i zatezne kamate

Prije spomenuti način utvrđivanja razlika, međutim, ne zabranjuje da povezane osobe pri sklapanju ugovora o zajmu primijene neku drugu stopu ugovorne kamate. Naime, iz propisa proizlazi da za povezane osobe ne postoje razlike u obvezi utvrđivanja ugovorne kamate.

ističemo...

Na povezane osobe primjenjuju se iste najviše stope ugovornih i zateznih kamata kao i za nepovezane osobe.

U nastavku pišemo o ograničenjima visine ugovornih i zateznih kamata koje se moraju primjenjivati u obvezno pravnim odnosima, kako povezanih, tako i nepovezanih osoba.

2.1. Visina ugovorne kamate

Posebosti vezane uz povezane osobe ne odnose se na ograničenja ugovaranja kamata na pozajmice, već na utvrđivanje najvišeg iznosa rashoda od kamata i minimalnog iznosa prihoda od kamata, te je u tu svrhu i propisana kamatna stopa pomoću koje se izračunavaju razlike za koje treba povećati osnovicu poreza na dobit.

U ovom poglavlju ističemo činjenicu da postojanje ovakvog ograničenja ne utiče na slobodu povezanih osoba da pri ugovaranju pozajmice koriste neku drugu stopu od one propisane za povezane osobe.

ističemo...

Povezanim osobama pri ugovaranju pozajmica **nije zabranjeno korištenje** kamatnih stopa koje su veće ili manje od kamatne stope propisane za povezane osobe.

No pri tome treba voditi računa da **ograničenja visine ugovornih stopa kamata ipak postoje, i ona su propisana** ne samo za povezane osobe, već za sve sudionike obveznih odnosa i to **Zakonom o obveznim odnosima** (Nar. nov., br., 35/05, 41/08, 125/11 – Zakon o rokovima ispunjenja novčanih obveza i 78/15; u daljnjem tekstu **ZOO**). U nastavku pojašnjavamo koje su najniže, a koje najviše stope koje se mogu ugovoriti kod ugovora o zajmu.

2.1.1. Najniža kamata

Za ugovore o zajmu u članku 500. st.1. ZOO-a propisano je da se **zajmoprimac može obvezati da uz glavnicu duguje i kamate**. Odredbom stavka 2. istog članka propisano je da u **trgovačkim ugovorima zajmoprimac duguje kamate iako nisu ugovorene**.

Iz navedenih odredbi proizlazi da se kamate u ugovorima o zajmu ne moraju ugovarati, te da u tom slučaju zajmoprimac duguje samo glavnicu. Iznimka su ugovori između trgovaca gdje zajmoprimac duguje kamatu i u slučaju kada nije ugovorena. No, to ne isključuje mogućnost da se ugovori kamata sa stopom 0%,

ističemo...

Povezane osobe trgovci duguju kamate i kada nisu ugovorene, ali mogu sklopiti ugovor s kamatnom stopom 0%. U slučaju kada jedna od ugovornih strana nije trgovac nema duga po ugovornoj kamati ako ona nije ugovorena.

2.1.2. Najviša kamata

Ugovorna kamata propisana je odredbama članka 26. do 28. ZOO-a, te ove odredbe trebaju uvažavati i povezane osobe pri ugovaranju visine kamatne stope na dane ili primljene pozajmice. **Ograničenja u visini utvrđivanja ugovorne kamate** propisana su člankom 26. ZOO-a koji citiramo u cijelosti:

“(1) Stopa ugovornih kamata između osoba od kojih barem jedna nije trgovac ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata koja je za te odnose vrijedila na dan sklapanja ugovora, odnosno na dan promjene ugovorne kamatne stope, ako je ugovorena promjenjiva kamatna stopa, uvećane za polovinu te stope.

(2) Stopa ugovornih kamata između trgovaca, odnosno trgovca i osobe javnog prava ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata koja je za te odnose vrijedila na dan sklapanja ugovora, odnosno na dan promjene ugovorne kamatne stope, ako je ugovorena promjenjiva kamatna stopa, uvećane za tri četvrtine te stope.

(3) Ako su kamate ugovorene, ali nije određena njihova stopa, između osoba od kojih barem jedna nije trgovac, vrijedi kamatna stopa u visini četvrtine stope zakonskih zatezних kamata, a između trgovaca polovina stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno stavku 1. ovoga članka.

(4) Ako su ugovorene više kamate od dopuštenih, primijenit će se najviša dopuštena kamatna stopa.

(5) Stopa ugovornih kamata odnosi se na razdoblje od jedne godine.

(6) U smislu ovoga Zakona osobe javnog prava su osobe koje su obvezne postupati po propisima o javnoj nabavi, osim trgovačkih društava.”

Prema pravilima iz članka 26. stavaka 1. i 2. Zakona, za razdoblje 1.1.2018. do 30.6.2018. godine **primjenjuju se slijedeće stope ugovornih kamata kada je ugovorena kamatna stopa:**

- ➔ **10,64%** - između osoba od kojih barem jedna nije trgovac,
- ➔ **15,91%** - između trgovaca, odnosno trgovca i osobe javnog prava i

Prema pravilima iz članka 26. stavka 3, za razdoblje 1.1.2018. do 30.6.2018. godine **primjenjuju se slijedeće stope ugovornih kamata kada je ugovorena kamata, ali nije ugovorena stopa:**

- ➔ **1,773%** - između osoba od kojih barem jedna nije trgovac i
- ➔ **3,545%** - između trgovaca, odnosno trgovca i osobe javnog prava

2.2. Visina zatezne kamate

Odredbe koje uređuju visinu zatezних kamata uređene su **Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi** (Nar. nov., br., 108/12, 144/12, 81/13, 112/13, 71/15 i 78/15) i **Zakonom o obveznim odnosima** (Nar. nov., br., 35/05, 41/08, 125/11 – Zakon o rokovima ispunjenja novčanih obveza i 78/15). Koji propis treba primijeniti na određeni obveznopravni odnos ovisi o tome tko su sudionici odnosa, ali i o drugim čimbenicima.

ističemo...

Na povezane osobe primjenjuju se ista pravila u vezi zatezних kamata koja vrijede i za nepovezane poduzetnike.

Način utvrđivanja visine zatezних kamata vezan je uz prosječnu kamatnu stopu na stanje kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima, a stope se prema sadašnjim pravilima izračunavaju i donose za 2018. dva puta godišnje za razdoblja od 1. siječnja do 30. lipnja i od 1. srpnja do 31. prosinca.

Temeljem navedenih odredbi, od 1. siječnja 2018. godine do 30. lipnja 2018. godine **primijenjuju se slijedeće stope zakonskih zatezних kamata:**

- ➔ **9,09%** - između poduzetnika i između poduzetnika i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik,
- ➔ **9,09%** - između trgovaca i između trgovca i osobe javnog prava i
- ➔ **7,09%** - između osoba od kojih barem jedna osoba nije trgovac.

Od 1. srpnja 2018. u primjeni će biti stopa izračunata prema novo objavljenoj prosječnoj kamatnoj stopi. **Nova stopa** biti će objavljena u časopisu 7/2018 z rubrici “*RiPup info*”, u sklopu tablice **Pregleda zakonskih zatezних kamata**.

No, treba imati na umu da izvjesne **specifičnosti** kada se zatezne kamate obračunavaju u obveznim odnosima gdje sudjeluju povezane osobe ipak postoje. Ta razlika ne odnosi se na visinu kamatne stope već na činjenicu da **rashodi od zatezних kamata kod povezanih osoba imaju drugačiji porezni tretman**. Navedeno pojašnjavamo u poglavlju 4. ovog članka.

3. Porezni tretman ugovornih kamata

Odredbе Zakona i Pravilnika zahtijevaju da odnos između povezanih osoba bude zanovan na tržišnim uvjetima, te propisuju obvezu utvrđivanja razlika između cijena ostvarenih između povezanih osoba u odnosu na cijene koje bi se ostvarile da se radi o odnosu nepovezanih osoba. Te odredbe primjenjuju se i na ostvarenim rashodima i prihodima od kamata između povezanih osoba.

Postoje **два temeljna pristupa** kako se utvrđuju gore navedeni prihodi i rashodi od kamata. Tako se prihodi i rashodi od kamata mogu utvrditi:

1) primjenom propisane kamatne stope između povezanih osoba i

2) primjenom neke od metoda iz članka 13. Zakona.

U poglavlju 3.1. ovog članka detaljno pojašnjavamo način utvrđivanja rashoda od kamata temeljem propisane kamatne stope za povezane osobe, a u poglavlju 3.2. ovog članka navodimo i druge raspoložive metode.

3.1. Primjena propisane kamatne stope između povezanih osoba

Člankom 14. propisan je način utvrđivanja razlika primjenom kamatne stope između povezanih osoba. Odredbama stavaka 1. i 2. pojašnjen je način utvrđivanja razlika primjenom navedene stope, dok je stavkom 3. propisan način na koji se izračunava kamatna stopa između povezanih osoba.

3.1.1. Visina kamatna stopa između povezanih osoba za 2018.

Prema članku 14. stavku 3. Zakona, kamatnu stopu iz članka 14. stavka 1. i 2. Zakona određuje i objavljuje ministar financija, prije početka poreznog razdoblja u kojem će se koristiti, vodeći pritom računa da se radi o kamatnoj stopi koja se ostvaruje u usporedivim okolnostima ili koja bi se ostvarila između nepovezanih osoba. Isto je propisano i člankom 37. stavkom 3. Pravilnika.

Odredbom članka 37. stavkama 1. i 2. Pravilnika, pojašnjeno je da se ova kamatna stopa **utvrđuje kao aritmetička sredina prosječnih kamatnih stopa na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima**, a koje je Hrvatska narodna banka objavila u tekućoj kalendarskoj godini.

ističemo...

Ministar financija Odlukom¹ je propisao da **kamatna stopa za 2018.** na zajmove između povezanih osoba **iznosi 4,55%.**

Prosječnu kamatnu stopu na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima, Hrvatska narodna banka izračunava, prema posebnim propisima, kao vagani prosjek stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima u kunama bez valutne klauzule, u kunama s valutnom klauzulom uz euro i u eurima, za referentno razdoblje od šest mjeseci. Prosječnu kamatnu stopu na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima Hrvatska narodna banka objavljuje u »Narodnim novinama«.

1 Odluka o objavi kamatne stope na zajmove između povezanih osoba (Nar. nov., br., 132/2017)

3.1.2. Utvrđivanje razlika po osnovi kamata na zajmove između povezanih osoba

Način utvrđivanja razlika po osnovi kamata na zajmove između povezanih osoba dan je odredbama članka 14. stavaka 1. i 2. Zakona, te ih citiramo u nastavku:

“(1) Pri utvrđivanju prihoda od kamata na dane zajmove kod povezanih osoba obračunava se kamata najmanje do visine kamatne stope koja bi se ostvarila između nepovezanih osoba u trenutku odobrenja zajma.

(2) Pri utvrđivanju rashoda od kamata na primljene zajmove kod povezanih osoba, priznaju se obračunane kamate najviše do visine kamatne stope koja bi se ostvarila između nepovezanih osoba u trenutku odobrenja zajma.

ističemo...

U slučaju kada povezane osobe iz članka 13. stavka 2. i 5. Zakona ostvare rashode od kamata više od propisanog ograničenja, odnosno prihode od kamata niže od propisanog ograničenja, povezana osoba dužna je za nastale razlike povećati osnovicu poreza na dobit.

Tko su povezane osobe iz članka 13. stavka 2. i 5. Zakona pojasnili smo u poglavlju 1.2. ovog članka. Odredbom članka 37. stavke 4. Pravilnika, u sažetom obliku preneseno je tko su povezane osobe iz navedenih odredbi Zakona:

“Odredbе članka 14. stavka 3. Zakona primjenjuje se na povezane osobe rezidente i nerezidente, te na povezane osobe rezidente ako jedna od povezanih osoba ima povlaštenu poreznu status, odnosno plaća porez na dobit po stopama koje su niže od propisane stope ili je oslobođena plaćanja poreza na dobit, ili ima u poreznom razdoblju pravo na prijenos poreznog gubitka iz prethodnih poreznih razdoblja.”

U nastavku dajemo praktične primjere utvrđivanja razlika pomoću propisane kamatne stope između povezanih osoba.

3.1.2.1. Utvrđivanje prihoda od kamata na dane zajmove

Prema članku 14. stavku 1. i 3. Zakona, **pri utvrđivanju prihoda od kamata na dane zajmove kod povezanih osoba za 2018. godinu obračunava se kamata najmanje do visine kamatne stope 4,55%.** U primjeru koji slijedi pojašnjavamo kako, u slučaju kada je ugovorena stopa kamate niža od propisane, izračunati dio prihoda za koji treba povećati osnovicu poreza na dobit za 2018. godinu.

Primjer 1. - Izračun prihodi od kamata na dane zajmove u 2018.

Dana 1. siječnja 2018. društvo MD d.o.o. odobrilo je zajam inozemnom matičnom društvu TE. zajam u iznosu **1.000.000,00** kuna, po ugovorenoj **kamatnoj stopi od 2% godišnje.** Zajam je ugovoren na tri mjeseca s krajnjim datumom povrata do 31. ožujka 2018..

Obzirom da se radi o transakciji između ovisnog društva rezidenta u RH i matično društva nerezidenta RH, radi se o povezanim društvima sukladno članku 13. stavku 2. Zakona.

Prihodi od kamata izračunavaju se primjenom pravila iz članka 14. stavke 1. i 3. Zakona.

Obračun kamate po ugovorenoj stopi od 2%:

1.	Iznos pozajmice	1.000.000,00
2.	Ugovorena kamatna stopa	2%
3.	Iznos godišnje kamate	20.000,00
4.	Izračun kamate po danu (rb.3 / 365)	54,79
5.	Dani u razdoblju 01.01.-31.03 = 31+28+31	90 dana
6.	Ukupni prihod od kamata za 2018.	4.931,51

Obračun kamate po propisanoj stopi od 4,55%:

1.	Iznos pozajmice	1.000.000,00
2.	Kamatna stopa za povezane za 2018. god.	4,55%
3.	Iznos godišnje kamate	45.500,00
4.	Izračun kamate po danu (rb.3 / 365)	124,66
5.	Dani u razdoblju 01.01.-31.03 = 31+28+31	90 dana
6.	Propisani minimalni prihod od kamata	11.219,18

Izračun neobračunatog prihoda od kamata:

1.	Propisani minimalni prihod od kamata za 2018.	11.219,18
2.	Ukupno obračunati prihod od kamata za 2018.	4.931,51
3.	Prihod za povećanje osnovice (rb.1 - rb.2)	6.287,67

Za utvrđenu razliku očekivanog prihoda od kamata za 2018. godinu i ukupno ostvarenog prihoda od kamata u iznosu od **6.287,67 kuna društvo MD d.o.o. mora povećati osnovicu poreza na dobit** sukladno čl. 14. st. 1. Zakona, pa se taj iznos uključuje u redni broj **16. Obrasca PD za 2018. godinu**. O ispunjavanju navedene pozicije Obrasca PD detaljnije smo pisali u poglavlju 5.1.2. ovog članka.

3.1.2.2. Utvrđivanje rashoda od kamata na primljene zajmove

Prema članku 14. stavku 2. i 3. Zakona, pri utvrđivanju rashoda od kamata na primljene zajmove kod povezanih osoba, za 2018. godinu priznaju se obračunane kamate najviše do visine kamatne stope 4,55%. U primjeru koji slijedi pojašnjavamo kako, u slučaju kada je ugovorena kamata viša od propisane, izračunati priznati dio rashoda od kamata, odnosno kako izračunati dio rashoda za koji treba povećati osnovicu poreza na dobit za 2018. godinu.

Primjer 2. - Izračun rashoda od kamata na primljene zajmove u 2018.

Dana 1. siječnja 2018. društvo XX d.o.o. primio je od društva YY d.o.o. zajam u iznosu **1.000.000,00** kuna, po ugovorenoj kamatnoj stopi od **7% godišnje**. Zajam je ugovoren na tri mjeseca s krajnjim datumom povrata do 31. ožujka 2018.

Oba društva rezidentna su društva u vlasništvu iste fizičke osobe, Ive Ivića, a društvo YY ima utvrđen porezni gubitak u 2017. godini, te se stoga smatraju povezanim osobama sukladno čl. 13. st. 5. Zakona.

Rashodi od kamata izračunavaju se primjenom pravila iz članka 14. stavke 2. i 3. Zakona.

Obračun kamate po ugovorenoj stopi od 7%:

1.	Iznos pozajmice	1.000.000,00
2.	Ugovorena kamatna stopa	7%
3.	Iznos godišnje kamate	70.000,00
4.	Izračun kamate po danu (rb.3 / 365)	191,78
5.	Dani u razdoblju 01.01.-31.03 = 31+28+31	90 dana
6.	Ukupni rashod od kamata za 2018.	17.260,27

Obračun kamate po propisanoj stopi od 4,55%:

1.	Iznos pozajmice	1.000.000,00
2.	Kamatna stopa za povezane za 2018. god.	4,55%
3.	Iznos godišnje kamate	45.500,00
4.	Izračun kamate po danu (rb.3 / 365)	124,66
5.	Dani u razdoblju 01.01.-31.03 = 31+28+31	90 dana
6.	Priznati rashod od kamata	11.219,18

Izračun priznatog rashoda od kamata:

1.	Ukupan rashod od kamata za 2018.	17.260,27
2.	Priznati rashod od kamata za 2018.	11.219,18
3.	Nepriznati rashod od kamata (rb.1 - rb.2)	6.041,09

Utvrđenu razliku ukupnog rashoda od kamata za 2018. godinu i priznatog rashoda od kamata u iznosu od **6.041,09 kuna društvo XX d.o.o.**, sukladno čl. 14. st. 2. Zakona ne može priznati u 2018. godini, pa taj iznos uključuje u redni broj **16. Obrasca PD za 2018. godinu**. O ispunjavanju navedene pozicije Obrasca PD detaljnije smo pisali u poglavlju 5.1.2. ovog članka.

3.2. Metode iz članka 13. Zakona

Odredba članka 14. stavka 4. Zakona propisuje da iznimno od stavka 3. istog članka porezni obveznik može kamatu iz stavka 1. i 2. istog članka utvrđivati prema uvjetima i na način propisan člankom 13. ovoga Zakona. Prema odredbama članka 13. stavka 3. porezni obveznik može odabrati neku od slijedećih metoda.

(a) **Metoda usporedivih nekontroliranih cijena** po kojoj se cijene za prodane proizvode, robu ili usluge u kontroliranim poslovima uspoređuju s onima u nekontroliranim poslovima i usporedivim okolnostima.

(b) **Metoda trgovačkih cijena** po kojoj se utvrđuje cijena po kojoj se roba nabavljena od povezanih osoba prodaje nepovezanim osobama. Tako utvrđena cijena umanjuje se za odgovarajuću bruto trgovačku maržu koja se može postići u postojećim tržišnim uvjetima. Dobiveni ostatak je cijena po kojoj je roba mogla biti nabavljena od nepovezanih osoba.

(c) **Metoda dodavanja bruto dobiti na troškove** po kojoj se prvo utvrđuju troškovi proizvoda, poluproizvoda ili usluga koje je imala osoba koja je proizvode, poluproizvode ili usluge prodala drugoj povezanoj osobi. Na tako utvrđene troškove dodaje se odgovarajuća bruto dobit koja se može postići u postojećim tržišnim uvjetima. Tako dobiveni iznos je cijena po kojoj su proizvodi, poluproizvodi ili usluge mogli biti nabavljeni od nepovezanih osoba.

(d) **Metoda podjele dobiti** po kojoj se eliminira učinak posebnih uvjeta na dobit u poslovima između povezanih osoba. Ova eliminacija provodi se utvrđivanjem podjele dobiti koju bi nepovezane osobe očekivale sudjelovanjem u jednom ili više poslova. Po metodi podjele

le dobiti, najprije se utvrđuje podjela dobiti između povezanih osoba u jednom ili više poslova u kojima te osobe sudjeluju. Nakon toga procjenjuje se podjela dobiti do koje bi došlo da su u poslu postojećim tržišnim uvjetima sudjelovale nepovezane osobe te se tako utvrđeni udjeli u dobiti raspoređuju na povezane osobe.

(e) **Metoda neto dobitka** po kojoj se ispituje ostvarena neto dobit u odnosu na neku osnovu kao što su ukupni troškovi, prihodi od prodaje, imovina ili vlastiti kapital koju jedna osoba ostvaruje u poslovima s jednom ili više povezanih osoba. Tako ostvarena neto dobit uspoređuje se s neto dobitkom sličnih osoba u sličnim okolnostima.

Poslovni odnosi između povezanih osoba priznat će se samo ako porezni obveznik posjeduje i na zahtjev Porezne uprave pruži podatke i informacije o povezanim osobama i poslovnim odnosima s tim osobama, metodama kojima se koristi za utvrđivanje usporedivih tržišnih cijena i razlozima za odabiranje konkretnih metoda.

ističemo...

Porezni obveznik dužan je **izabranu metodu primjenjivati na sve ugovore.**

Odredbom članka 13. stavke 4. Zakona istaknuto je i da će se poslovni odnosi između povezanih osoba **priznati samo ako** porezni obveznik posjeduje i na zahtjev Porezne uprave **pruži podatke i informacije o:**

- **povezanim osobama i poslovnim odnosima s tim osobama,**
- **metodama kojima se koristi za utvrđivanje usporedivih tržišnih cijena i**
- **razlozima za odabiranje konkretnih metoda.**

4. Porezni tretman zatezних kamata

Kada su u pitanju zatezne kamate između povezanih osoba ne postoji stopa, odnosno limit do kojeg se zatezna kamata smatra porezno priznatim rashodom. Naime člankom 29. Pravilnika propisano je da se **porezna osnovica** sukladno članku 7. stavku 1. točke 8. Zakona **povećava za rashode zatezних kamata koje su proistekle iz odnosa osoba povezanih u smislu članka 13. stavka 2. Zakona.** Porezna osnovica povećava se neovisno da li je kamate zaračunala povezana osoba rezident ili nerezident.

Dakle, propisi o porezu na dobit ne priznaju slučajeve u kojima jedna povezana osoba drugoj naplaćuje zatezne kamate kao penale za primjerice zakašnjenja u isporuci ili bilo koje druge propuste učinjene u međusobnim poslovnim aktivnostima.

ističemo...

Porezna osnovica **uvećava se za rashode po osnovi zatezних kamata između povezanih osoba.**

Iznos zatezних kamata unosi se u redni broj 12. Obrasca PD. Detaljnije o popunjavanju ovog rednog broja pisali smo u poglavlju 5.1.2. ovog članka.

5. Izvještaji i evidencije

U ovom poglavlju pojašnjavamo koje sve izvještaje i evidencije tražaju ispuniti povezane osobe u slučaju primljenih ili danih zajmova. Osnovne obveze odnose se na ispunjavanje pozicija u obrascima vezanim uz utvrđivanje osnovice poreza na dobit i to: **Obrazac PD i Obrazac PD-IPO.** No, treba voditi računa da se u slučaju odnosa između rezidenta i nerezidenta javlja i **obveza izvještavanja za po-**

trebe Hrvatske narodne banke, te da se takve transakcije trebaju voditi u **nadzornoj knjizi.** Detaljnije u poglavljima koji slijede.

5.1. Izvještavanje na Obrascu PD

U prethodnim poglavljima utvrdili smo da se rashodi po osnovi zatezних kamata između povezanih osoba ne priznaju, te da za iznose tih rashoda treba uvećati osnovica poreza na dobit. U slučaju ugovornih kamata Zakon i Pravilnik zahtijevaju usporedbu cijena i uvjetima kakvi bi bili da se ista transakcija obavlja između nepovezanih osoba, te za utvrđene razlike također treba uvećati osnovicu poreza na dobit. U nastavku pojašnjavamo u koje se redne brojeve Obrasca PD unose navedena povećanja, te prenosimo detalje iz **Upute Ministarstva financija za sastavljanje Obrasca PD za 2015. godinu**² (u daljnjem tekstu Uputa za 2015.), i **Upute Ministarstva financija za sastavljanje Obrasca PD za 2016. godinu**³ (u daljnjem tekstu Uputa za 2016.) koje su se primjenjivale i pri sastavljanju prijave poreza na dobit za 2017. Detaljno o ispunjavanju Obrasca PD za 2017. godinu pisali smo u članku **"Prijava poreza na dobit (Obrazac PD) za 2017"**, autor Igor Milinović, mag. oec. koji je objavljen u časopisu RiPup 2/2018 na str. 99. U nastavku dajemo osnovne pripomene vezane uz obveze izvještavanja zatezних i ugovornih kamata između povezanih osoba na Obrascu PD.

5.1.1. Zatezne kamate između povezanih osoba - Redni broj 12. Obrasca PD

Na ovom rednom broju Obrasca PD povezane osobe iz članka 13. stavka 2. i članka 14. st. 5. Zakona dužne su povećati poreznu osnovicu za iznos troškova zatezних kamata koje su proistekle iz odnosa s povezanim osobama na način propisan člankom 7. stavkom 1. točkom 8. Zakona i u člankom 29. Pravilnika.

Porezna osnovica povećava se za rashode zatezних kamata koje su proistekle iz odnosa osoba povezanih u smislu članka 13. stavka 2. Zakona. Porezna osnovica povećava se neovisno je li kamate zaračunala povezana osoba rezident ili nerezident.

U nastavku prenosimo dio *Upute za 2015.* koja se odnosi na ispunjavanje rednog broja 12. Obrasca PD.

Dakle, zatezne kamate koje obračunavaju povezane osobe nisu porezno priznati rashod. Zatezne kamate između nepovezanih osoba jesu porezno priznati rashod.

Ako su zatezne kamate zaračunane po osnovi duga, na koje se plaća porez po odbitku, porezna osnovica povećava se za svotu umanjenu za plaćeni porez po odbitku.

5.1.2. Kamate između povezanih osoba - Redni broj 16. Obrasca PD

Na ovom rednom broju povezane osobe iz članka 13. stavka 2. i članka 14. stavka 5. Zakona iskazuju svotu kamata koje nisu porezno priznate, a utvrđene su na način propisan člankom 14. stavkom 3. Zakona i člankom 37. Pravilnika.

U navedenim člancima propisano je da se pri utvrđivanju prihoda od kamata na dane zajmove kod povezanih osoba obračunava kamata najmanje do visine kamatne stope koja bi se ostvarila između nepovezanih osoba u trenutku odobrenja zajma. Pri utvrđivanju rashoda od kamata na primljene zajmove kod povezanih osoba, priznaju

² Uputa o sastavljanju i podnošenju porezne prijave obveznika poreza na dobit i obračunavanju poreza na dobit po godišnjem obračunu za 2015. godinu, broj. klase: 410-01/16-01/81, urudžbeni broj: 513-07-21-01/16-1, Zagreb, 14.01.2016,

³ Prijava poreza na dobit za 2016. godinu, broj. klase: 410-01/17-01/161, urudžbeni broj: 513-07-21-01/17-1, Zagreb, 22.02.2017

se obračunane kamate najviše do visine kamatne stope koja bi se ostvarila između nepovezanih osoba u trenutku odobrenja zajma.

Kamatnu stopu određuje i objavljuje ministar financija, prije početka poreznog razdoblja u kojem će se koristiti, vodeći pritom računa da se radi o kamatnoj stopi koja se ostvaruje u usporedivim okolnostima ili koja bi se ostvarila između nepovezanih osoba.

ističemo...

Ako se na kamate plaća porez po odbitku, porezna osnovica povećava se za svote umanjene za plaćeni porez po odbitku (*Uputa za 2015.*)

Način utvrđivanja iznosa kamata koje nisu porezno priznate dali smo u poglavlju ___ ovog članka. U nastavku prenosimo dijelove uputa koje se odnose na redni broj 16. Obrasca PD, a koje su bile u primjeni za sastavljanje Obrasca PD za 2017.

5.2. Izvještavanje na Obrascu PD-IPO

Odredbom članka 46. stavka 2. Pravilnika propisano je koje je sve dokumente i izvještaje porezni obveznik dužan dostaviti uz Prijavu poreza na dobit. Tako je među ostalim navedena i **obveza predaje izvješća o poslovnim događajima s povezanim osobama**. Člankom 47.b Pravilnika propisano je da se radi o »Izvješću o poslovnim događajima s povezanim osobama za razdoblje od ___ do ___« – **Obrazac PD-IPO**.

Ovaj obrazac potrebno je dostaviti ukoliko su tijekom poreznog razdoblja u poslovnim knjigama evidentirani poslovni događaji s povezanim osobama. Za potrebe sastavljanja Obrasca PD-IPO, povezanim osobama smatraju se osobe iz članka 13. stavka 2. Zakona i članka 49. Općeg poreznog zakona.

Detaljno o sastavljanju Obrasca PD-IPO za 2017. godinu pisali smo u članku "*Obrazac PD-IPO – Izvješće o poslovnim događajima s povezanim osobama*", autor Jadranka Knežević, dipl. oec. koji je objavljen u časopisu RiPup 12/2017 str. 55 te članku "*Novosti u popunjavanju Obrasca PD-IPO*", objavljenog u RiPup-u br. 1/2018 str. 65.

5.3. Vođenje nadzorne knjige

Obveza vođenja nadzornih knjiga propisana je **Zakonom o deviznom poslovanju** (Nar. nov., br. 96/03, 140/05, 132/06, 150/08, 92/09, 133/09 - Zakon o platnom prometu, 153/09, 145/10 i 76/13).

Obveznici vođenja nadzorne knjige o plaćanju i naplati u kapitalnim poslovima s inozemstvom propisani su odredbom članka 50. Zakona o deviznom poslovanju, a **obveza se odnosi na obvezu unosa podataka po kapitalnim poslovima s inozemstvom. U kapitalne poslove ubrajaju se i kreditni poslovi.**

Kreditni poslovi, u smislu Zakona, jesu:

- komercijalni krediti i
- financijski krediti.

Komercijalni krediti, u smislu Zakona, odgode su plaćanja, odnosno plaćanja unaprijed robe i usluga. Komercijalnim kreditom smatra se i financiranje od banke odgode plaćanja i plaćanja unaprijed te poslovi otkupa potraživanja (factoring i forfaiting) ako osnovni posao, koji je podloga za nastalo potraživanje, ima obilježja komercijalnoga kredita. **Financijski krediti**, u smislu ovoga Zakona, svi su krediti osim komercijalnih kredita i kredita koji se prema ovom Zakonu smatraju izravnim ulaganjem. **Financijskim kreditima smatraju se i svi oblici financiranja koji u podlozi imaju komercijalne poslove (trgovina robom ili pružanje usluga) u kojima rezident nije ugovorna strana u poslu.** U financijske kredite ne ubrajaju se jamstva i garancije.

ističemo...

Zakon o deviznom poslovanju ne predviđa specifičnosti za povezane osobe, ali iz gore navedenog vidljivo je da se **svaka pozajmica primljena od nerezidenta ili odobrena nerezidentu, mora voditi preko nadzorne knjige.**

Pravila o vođenju nadzorne knjige nalaze se u odredbama **Naredbe o vođenju nadzorne knjige o kapitalnim poslovima s inozemstvom** (Nar. nov., br. 127/13). Detaljno o navedenom pisali smo u članku "Nadzorne knjige od 1. siječnja 2014." kojeg smo objavili u RiPup-u br. 12/2013, str. 146.

5.4. Izvještavanje HNB-a

U slučajevima zajmova između povezanih osoba rezidenta i nerezidenta, rezident RH ima obvezu sastavljanja i predaje statističkih izvještaja HNB-u.

Izvještavanje HNB-a obavlja se temeljem **Odluke o prikupljanju podataka za potrebe sastavljanja platne bilance, stanja inozemnog duga i stanja međunarodnih ulaganja** (Nar. nov., br. 103/12. i 10/14., 45/15. i 13/17.).

Navedena odluka utvrđuje popis izvješća koja se dostavljaju Hrvatskoj narodnoj banci, obveznike dostavljanja i rokove za dostavu tih izvješća te pravila u vezi s povjerljivošću podataka koji se dostavljaju Hrvatskoj narodnoj banci radi praćenja ostvarenja platne bilance Republike Hrvatske, stanja inozemnog duga Republike Hrvatske i stanja međunarodnih ulaganja Republike Hrvatske

Veći dio obveza odnosi se na mjesečno i tromjesečno izvještavanje čije obveznike odabire HNB temeljem statističkog uzorka. Navedene izvještaje, dakle, obvezni su predati **samo oni subjekti koji su izabrani u statistički uzorak** i o tome pisano obaviješteni.

No, temeljem navedene odluke predviđene su i obveze u koje su uključeni i subjekti koji nisu izabrani u statistički uzorak, te kriteriji koji kada se zadovolje stvaraju obvezu određenim subjektima da se sami prijave u izvještajni sustav statistike inozemnog duga.

ističemo...

Dakle obvezu mjesečnog i tromjesečnog izvještavanja imaju sve povezane osobe izabrane u statistički uzorak, a određene obveze postoje i za one koji nisu inicijativom HNB-a izabrane u statistički uzorak.

U nastavku pišemo o obvezama onih koji nisu inicijalno izabrani u statistički uzorak.

5.4.1. Obveza prijave u izvještajni sustav statistike inozemnog duga

Odredbom članka 50. Odluke propisana je obveza prijave u izvještajni sustav statistike inozemnog duga za nefinancijska društva, odnosno za ostale jedinice klasificirane u podsektore S.11002 – Nacionalna privatna nefinancijska društva i S.11003 – Inozemno kontrolirana nefinancijska društva u skladu s Odlukom DZS-a, a koja nisu odabrana u uzorak za izvještavanje o ostalim kreditnim poslovima, ako im razina stanja inozemne zaduženosti odnosno stanja inozemnih potraživanja tijekom godine premaši iznos ekvivalentan iznosu

- od 0,5 milijuna eura za društva koja su povezana s nerezidentnim kreditorom odnosno nerezidentnim dužnikom na

temelju izravnih ulaganja definiranih člankom 9. Zakona, odnosno

- od 2,0 milijuna eura u svim ostalim slučajevima.

ističemo...

U slučaju kada se radi o povezanim osobama, kriteriji koji stvaraju obvezu prijave u izvještajni sustav statistike inozemnog duga niži su nego u slučaju kada se radi o nepovezanim osobama.

U tom slučaju **takvi subjekti obvezni su HNB-u u roku od 10 radnih dana** nakon isteka mjeseca u kojem je nastupila obveza prijave, **dostaviti prijavu na obrascu Prijava ostalih kreditnih poslova s inozemstvom (POP-INOK) koja sadržava popis kreditnih poslova s inozemstvom s podacima:**

- o ugovorenom iznosu kreditnog posla,
- stanju iskorištene neotplaćene glavnice,
- stanju ugovorene neiskorištene glavnice i
- ulagačkoj povezanosti između rezidenta i nerezidenta

Na temelju dostavljenog obrasca POP-INOK Hrvatska narodna banka donijet će odluku o potrebi uključivanja društva u uzorak privatnih nefinancijskih društava koja izvještavaju u skladu s odredbama članaka 47., 48. i 49. ove Odluke, odnosno kao obveznici druge skupine pod 2.d) iz članka 43.

5.4.2. Obveza godišnjeg izvještavanja

Rezidenti koji imaju saldo po osnovu kreditnog odnosa s nerezidentnim društvom, imaju obvezu predaje godišnjeg izvješća i u slučaju kada nisu izabrani u statistički uzorak. Navedeno je propisano člankom 51. Odluke koju citiramo u nastavku:

(1) Obveznici dostavljanja Godišnjeg izvješća o ostalim kreditnim poslovima s inozemstvom jesu sva privatna nefinancijska društva koja ne dostavljaju Mjesečno izvješće o ostalim kreditnim poslovima s inozemstvom, a tijekom godine imala su ili imaju stanje duga ili potraživanja po kreditnim poslovima s inozemstvom iz članka 35. stavka 3. ove Odluke.

(2) Godišnje izvješće o ostalim kreditnim poslovima s inozemstvom obveznici iz stavka 1. ovoga članka dužni su dostaviti Hrvatskoj narodnoj banci na obrascu GOD-INOK do 30. travnja tekuće godine za prethodnu godinu.

Ova odredba jednako se primjenjuje i na odnos povezanih osoba i na odnos nepovezanih.

6. Na kraju...

Odnosi između povezanih osoba predmetom su pojačanje pažnje poreznih i računovodstvenih propisa kao posljedica realnih očekivanja da će u međusobnim odnosima povezane osobe težiti odstupanju od tržišnih pravila kako bi ostvarili što manju zajedničku dobit.

Stoga su u računovodstvenim propisima razvijeni postupci evidentiranja poslovnih događaja i izvještavanja koji omogućuju da se odnosi između povezanih osoba prate odvojeno od odnosa nepovezanih osoba.

U porezne propise, pak, ugrađeni su modeli koji omogućuju uspoređivanje cijena transakcija između povezanih osoba, s tržišnim cijenama, odnosno sa cijenama za koje se očekuje da bi bile postignute kada bi u odnosu bile nepovezane osobe. Utvrđene razlike, porezni propisi ne priznaju, pa se za te iznose korigira izračun porezne obveze, kako bi se osiguralo da se porez plaća u istim iznosima kako bio plaćen da se radi o transakcijama između nepovezanih osoba.

Upravo s tom namjerom, temeljem odredbi Zakona o porezu na dobit, svake godine utvrđuje se kamatna stopa između povezanih osoba. Premda povezane osobe nisu pri ugovaranju dužne primijeniti navedenu kamatnu stopu, tu stopu moraju primijeniti pri utvrđivanju osnovice poreza na dobit kako bi utvrdili razlike za koje će povećati osnovicu poreza na dobit.

Dodatno, treba imati na umu da je posebna pažnja posvećena i odnosima između rezidenata i nerezidenata, s namjerom sprječavanja odlijeva resursa iz RH. Ova povećana pažnja postoji neovisno o tome da li se radi o povezanim osobama ili ne. Tako svi rezidenti koji imaju ugovore o zajmu s nerezidentnim društvom moraju izvještavati HNB o stanju svojih obveza ili potraživanja prema rezidentnom društvu, a u slučaju kada transakcije dosegnu propisane limite predviđene su i dodatne obveze. Kada se radi o povezanim osobama, razlika je u tome da se neke dodatne obveze brže stječu. Kreditni odnosi s nerezidentima povlače i dodatnu obvezu iskazivanja tih kreditnih poslova u Nadzornoj knjizi.

Ovaj članak pruža sve informacije za potrebe ugovaranja zajmova s povezanim osobama u 2018. No, obzirom da su uvijek moguće promjene poreznih pravila te da se od 1. srpnja primjenjuje nova stopa zatezne kamate, ovaj članak ne bi trebalo primjenjivati za potrebe sastavljanje Obrascu PD za 2018. godinu. U tu svrhu, eventualne nove informacije bit će objavljene pravovremeno u našem časopisu, u člancima koji pojašnjavaju sastavljanje Obrascu PD, Obrascu PD-NN i Obrascu PD-IPO za 2018. godinu. Za potrebe sastavljanja navedenih poreznih prijava poreza na dobit za 2017. godinu relevantni su slijedeći članci:

- **Prijava poreza na dobit (Obrazac PD) za 2017.;** RiPup 2/2018 str. 99.
- **Praktični primjer popunjavanja prijave porez na dobit prema novčanom načelu (Obrazac PD-NN);** RiPup 3/2018 str. 67.
- **Novosti u popunjavanju Obrascu PD-IPO;** RiPup 1/2018 str. 65.
- **Obrazac PD-IPO - prikazivanje pozajmice članu obitelji i zakup poslovnog prostora od člana uprave;** RiPup odgovara; RiPup 1/2018 str. 13.
- **Obrazac PD-IPO – Izvješće o poslovnim događajima s povezanim osobama;** RiPup 1/2017 str. 55.

Bilješke
